

Binnen de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken bestond bij drie fracties de behoefte de minister van Buitenlandse Zaken enkele vragen en opmerkingen voor te leggen over zijn brief d.d. 22 juli 2013 inzake de mogelijkheden voor de invoering van een grenseffectentoets bij nieuwe wetgeving (Kamerstuk 32 851, nr. 4).

De voorzitter van de commissie,
Eijsink

De griffier van de commissie,
Van Toor

Inbreng van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de minister van Buitenlandse Zaken inzake grensoverschrijdende samenwerking en danken de minister voor de toezending.

De leden van de VVD-fractie onderschrijven het kabinetsstandpunt dat een separate rapportage als generieke maatregel een te zwaar en complex middel is en daarmee onnodige bureaucratie veroorzaakt. Echter, de leden van de VVD-fractie zijn wel van mening dat bewustwording van grensproblematiek noodzakelijk is en dat grenseffecten bij nieuw beleid expliciet meegenomen moeten worden in de overwegingen en beoordeling. Deze kunnen vervolgens integraal onderdeel uitmaken van de maatschappelijke beoordeling en het politieke debat. Op dat punt zijn deze leden van mening dat het kabinet te terughoudend is en te weinig bouwstenen biedt.

Dit leidt voorts tot de volgende vragen van de leden van de VVD-fractie:

Hoe functioneert de expliciete grenslandtoets die Financiën hanteert als integraal onderdeel van beleid en wetgeving, en welke criteria worden daarin meegenomen? Is deze toets inclusief de systematiek inzichtelijk en openbaar?

Kan deze grenslandtoets gehanteerd worden voor alle dan wel de meest relevante ministeries op dit punt? Is het kabinet bereid dit toch in te voeren in het wetgevingsproces?

Hoe beoordeelt het kabinet de systematiek, conclusies en bedragen die gehanteerd zijn in het rapport van Panteia BV in opdracht van de Provincie Limburg?

Kennen Duitsland dan wel België een zogenaamde «grenslandtoets» of een vergelijkbare systematiek om grenseffecten in kaart te brengen en op welke niveau en op welke wijze vindt met onze buurlanden overleg plaats over grenseffecten en wetgeving?

Inbreng van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het standpunt van het kabinet over de mogelijkheden voor de invoering van een grenseffectentoets bij nieuw beleid en nieuwe wetgeving. Daar is wat deze leden betreft alle aanleiding toe, zeker met dit kabinet. In 2011 bracht de Raad voor het Openbaar Bestuur advies aan de regering uit om een grenslandtoets in te voeren bij nieuw beleid en nieuwe wetgeving. Het kabinet beschouwde de toets als generieke maatregel een te zwaar middel in verhouding tot de gesignaleerde hinder en daarmee als onnodige bureaucratie.

Inmiddels zijn we ruim twee jaar verder en heeft het nieuwe kabinet tal van maatregelen genomen met vergaande grenseffecten, en dus gevolgen voor grensregio's. Op 2 april van dit jaar heeft Bureau Panteia in opdracht van de provincie Limburg een rapport uitgebracht naar de effecten van recent kabinetsbeleid op grensregio's. Daaruit blijkt dat ondernemingen in de Nederlandse grensregio's jaarlijks 150 miljoen euro mislopen als gevolg van het kabinetsbeleid. Verhoging van accijnzen, de BTW, maar ook maatregelen in de zorg en sociale zekerheid hebben onmiskenbaar effecten. Burgers en bedrijven zijn geneigd eerder de grens over te gaan om hun inkopen in het buitenland te doen, te tanken en er te gaan werken. De detailhandel en de loonwerkbedrijven worden het meest

getroffen door de fiscale concurrentie. Panteia heeft berekend dat de consumptieve bestedingen in Limburg met circa 50 miljoen euro per jaar zijn gedaald. Wat de leden van de CDA-fractie betreft stelt de Provincie Limburg terecht dat het kabinet bij nieuwe maatregelen meer rekening moet houden met grenseffecten.

De hinder die diverse regio's ondervinden, is dus groot. Beschouwt het kabinet de grenslandtoets in dat licht nog steeds een te zwaar middel in verhouding tot de hinder? De minister ziet in het rapport «een prikkel» waarvan «ook extra oplettendheid kan uitgaan». Wat de leden van de CDA-fractie betreft zou er een prikkel van uit moeten gaan.

Het kabinet verschuilt zich echter achter het argument van onnodige, ongewenste bureaucratie waarmee een grenslandtoets gepaard zou gaan. Het ministerie van Financiën hanteert zo'n toets evenwel als expliciet onderdeel van het beleids- en wetgevingsproces. Waarom het ministerie van Financiën wel, en andere departementen niet? Het roept ook de vraag op in hoeverre er bij het ministerie van Financiën dan sprake is van onnodige en ongewenste bureaucratie? Is het kabinet het met de leden van de CDA-fractie eens dat negatieve grenseffecten ook tot bureaucratie achteraf kunnen leiden, om de gevolgen ervan te beperken? Dit nog los van de maatschappelijke kosten in de diverse regio's.

De minister stelt in de brief dat rijksbrede maatregelen zoals de BTW-verhoging «nu eenmaal niet gevoegd kunnen worden naar de grensproblematiek». Daarmee laat de minister buiten beschouwing dat de effecten van bijvoorbeeld accijnsverhogingen dusdanig negatief kunnen uitpakken, dat zulke maatregelen meer kosten dan ze opleveren. De minister stelt dat «wanneer evidente signalen erop wijzen dat van een bepaalde maatregel grenseffecten worden verwacht, deze in kaart moeten worden gebracht met het oog op de wenselijkheid van eventueel corrigerend of flankerend beleid.» Helaas geeft het kabinet nogal eens geen duidelijkheid. De leden van de CDA-fractie vinden in dat licht bedenkelijk en kwalijk dat de op 13 augustus ingediende schriftelijke vragen van de leden Omtzigt en De Rouwe naar aanleiding van het artikel «Rijk rekent zich rijk met brandstofaccijns» nog steeds niet beantwoord zijn. Zelfs voor zover er een grenseffectentoets zou moeten worden uitgevoerd, vindt deze volgens deze leden dus lang niet altijd adequaat plaats. De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat een grenseffectentoets ook moet kunnen leiden tot het afzien van een maatregel, als de effecten te negatief zijn. Graag een reactie op dat punt.

Ook als het gaat om een grenseffectenanalyse bij de implementatie van Europese richtlijnen geeft de minister niet thuis. Europees beleid lijkt vooral grenseffecten op te lossen of te verminderen, zo citeert de minister een studie die de Universiteit Leiden in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft uitgevoerd. Maar is het niet zo dat juist bij de implementatie van Europese richtlijnen grote grenseffecten kunnen optreden? De leden van de CDA-fractie herinneren de minister aan het fenomeen gold plating; het door Nederland strikter implementeren van Europese richtlijnen dan nodig, en in vergelijking met andere Europese landen. In hoeverre zoekt het kabinet op dit punt samenwerking en afstemming met de Benelux en Duitsland op? Dat zou een grenslandtoets namelijk effectiever maken.

Hoe staat het met het onderzoek dat het kabinet op 8 juli 2011 (Kamerstuk 32 851, nr. 1) aankondigde naar de mogelijkheid om een pilot op te starten over implementatie van Europese regelgeving? Het zou gaan om het consulteren van buurlanden over de uitvoering en tijdsfasering van deze regelgeving. Kan het kabinet hier nader op ingaan? Zijn de mogelijkheden

in overleg met het Comité van de Regio's van de Europese Unie verkend? Zo ja, wat waren de uitkomsten?

De leden van de CDA-fractie zijn al met al teleurgesteld over de afhoudende reactie van het kabinet. Een verplichte grenseffectentoets bij alle nieuw beleid en wetgeving gaat deze leden ook te ver. Het kabinet redeneert echter teveel in termen van «nee, tenzij», in plaats van «ja, mits». Duidelijk is dat het kabinet veel maatregelen neemt met negatieve grenseffecten. Het kabinet wekt met zijn passieve houding wat de leden van de CDA-fractie betreft de indruk bang te zijn voor de uitkomsten van grenseffectentoetsen en er daarom zo min mogelijk uit te willen voeren.

Inbreng van de fractie van D66

De leden van de fractie van D66 hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de minister van Buitenlandse Zaken over de mogelijkheden voor de invoering van een grenseffectentoets bij nieuw beleid en nieuwe wetgeving. Zij hebben enkele opmerkingen en vragen.

De leden van de D66-fractie zijn teleurgesteld dat het kabinet niet bereid is een stap voorwaarts te zetten ten aanzien van een betere toets voor de grensregio's bij de implementatie van nieuw beleid. Zij zijn van mening dat het kabinet de keuze om geen grenseffectentoets in te voeren nauwelijks met argumenten onderbouwt, los van de stelling dat volgens het kabinet een dergelijke toets «als generieke maatregel een te zwaar middel» is en zal leiden tot «onnodige bureaucratie». Kan het kabinet aantonen dat er inderdaad «onnodig» veel bureaucratie zal ontstaan? De genoemde leden vragen zich af of er geen maatwerk mogelijk is, zodat bij wet- en regelgeving die waarschijnlijk weinig invloed zal hebben op de grensregio's, een korte, snelle toets kan worden uitgevoerd waarover expliciet wordt gerapporteerd.

De leden van de D66-fractie zijn van mening dat het wenselijk is dat het kabinet enkele stellingen uitvoeriger behandelt. Waaruit blijkt dat de kans op nadelige grenseffecten bij Europese wetgeving in de praktijk daadwerkelijk geringer is dan bij nationale wetgeving? Hoe weegt een ministerie af of er sprake is van «evidente signalen» die erop wijzen dat bij een bepaalde maatregel ongewenste grenseffecten worden verwacht? Wanneer is daar volgens het kabinet in concrete zin sprake van, en wanneer niet? Deelt het kabinet de mening dat de stelling dat het elk ministerie «vrij staat om bij de uitvoering van nieuwe Europese regelgeving nauw af te stemmen met de buurlanden» te terughoudend is geformuleerd? Deelt het kabinet de mening dat het wenselijker is als ministeries worden aangespoord om zulke regelgeving nauw af te stemmen?

De leden van de D66-fractie vragen het kabinet waarom een grenseffectentoets zoveel meer bureaucratie zou opleveren in vergelijking met de huidige situatie waarin het ministerie van Financiën een grenslandtoets als expliciet onderdeel van het beleids- en wetgevingsproces hanteert, het ministeries vrij staat nauw af te stemmen, en alle ministeries in memories van toelichting aandacht besteden aan de gevolgen die een wetsvoorstel heeft voor grensarbeiders? Is het kabinet bereid om de back-offices van de bureau's Belgische Zaken en Duitse Zaken open te houden om zo grensarbeiders bij te staan bij mogelijke problemen die voortvloeien uit nieuwe wet- en regelgeving?

Is het kabinet bereid bij bepaalde ministeries of beleidsterreinen een experiment in te voeren zodat de mogelijke voor- en nadelen van een grenseffectentoets in de praktijk getest kunnen worden?